

taris van het bestuur van de Stichting, dr. C.D. Laros, Sint Antonius Ziekenhuis, Postbus 16350, 3500 CJ Utrecht. Het verzoek dient vergezeld te gaan van publikaties, proefschrift enz. (in 5-voud), verschenen tussen 1 januari 1982 en 31

januari 1983. De aanmeldingstermijn sluit op 31 december 1983. Het te bekronen werkstuk dient ook in een of andere vorm in een Nederlandstalig, medisch tijdschrift te zijn of te worden gepubliceerd.

INGEZONDEN

(Buiten verantwoordelijkheid van de redactie; deze behoudt zich het recht voor de stukken te bekorten; stukken die langer zijn dan 1 kolom druks komen niet voor plaatsing in aanmerking)

Wegen der wetenschap

Enige jaren geleden verscheen van de hand van prof.dr. L.B.W. Jongkees in dit tijdschrift een artikel getiteld: „Zijn we op de goede weg?”¹ In het nr. van 18 december 1982 vinden we een artikel van collega Galjaard: „Van mensen naar moleculen . . . en terug?”² Er wordt daarmee ook een weg aangeduid die de geneeskunde gegaan is en verder zal kunnen gaan. Collega Galjaard bespreekt de problematiek der genetische structuren bij aangeboren afwijkingen. Er kwamen bij mij verschillende vragen boven, die ik hier ter tafel zou willen brengen.

Op pag. 2335 staat dat van bepaalde misvormingen bekend is dat ze op een specifieke chromosoomafwijking berusten. „Berusten” duidt op een oorzakelijk verband. Op pag. 2336 wordt gesproken over het verantwoordelijke moleculaire defect. Zijn de thans bekende genetische afwijkingen werkelijk de oorzaak van de aangeboren aandoeningen? In principe worden de vormen in de levende natuur dan verklaard door hun genetische structuur. Ik meen dat wij daardoor trachten een vorm door een vorm te verklaren, want de genetische structuur is een formule, een kleine vorm. Daarmee is het probleem van het ontstaan van vormen slechts verplaatst. Sommigen baart dit geen moeilijkheid. Deze „formules”, zegt men, zijn door toeval ontstaan en men wijst dan op chemische experimenten, zoals de synthetische bereiding van ureum door Wöhler in 1828, waardoor men zich distantieën kan van enig vormscheppend principe in de natuur. In onze tijd is het woord „scheppend wezen” in wetenschappelijk tijdschriften praktisch taboe geworden. Vormen tracht men te verklaren vanuit het kwantitatieve, het gebied van de moleculen.

Tot zover is het artikel van Galjaard een illustratie van de weg van mens naar molecule. Dit wordt treffend geïllustreerd op pag. 2337, waar de zin staat: „Geef mij uw cellen en ik zeg u wie u bent of hoe u zult worden”. Maar leert men de mens dan werkelijk kennen? Ik zou mij een andere zin kunnen denken: „Stuur mij uw foto en ik zeg u wie u bent of hoe u zult worden.” Hiermee rekenen o.a. huwelijksadvertenties. Ik meen inderdaad dat een foto meer onthult dan iemands celstructuur. Maar kunnen ook foto's niet bedriegen? Men zal iemand beter kunnen leren kennen door een gesprek met hem te hebben. „Laat mij een gesprek met u hebben en ik zeg u wie u bent . . .”, enz. Hiermee beantwoordt men gewoonlijk sollicitatiebrieven. Doch door een gesprek kan men zich vergissen. Veel dingen kunnen zich pas onthullen als men iemand jarenlang kent. Van de pianist-componist Eugène d'Albert is bekend dat hij 11 maal getrouwd was. Een vriend had hem eens gevraagd waarom hij altijd weer trouwde. Het antwoord was: „Alleen dan leer je een vrouw goed kennen.” Zo zou men een laatste zin op kunnen schrijven: „Trouw met mij en ik zal u zeggen . . .”, enz.

Men voelt dat, als wij ons steeds verder van de celstructuur verwijderen, wij in een gebied terecht komen waar een andere werkelijkheid ons tegemoet gaat treden, die van de

individualiteit. Gaan we daarmee niet weer van molecule naar mens?

Daarmee zijn we op ons begin teruggekomen. Het is waar dat deze weg van molecule naar mens moeilijk is (Galjaard). Het lijkt wel of we allemaal plat op de aarde liggen en moeizaam trachten weer op te staan.

LITERATUUR

¹ Jongkees LBW. Zijn wij op de goede weg? Ned Tijdschr Geneeskd 1977; 121:1345-6.

² Galjaard H. Van mensen naar moleculen . . . en terug? Ned Tijdschr Geneeskd 1982; 126: 2335-42.

Driebergen, maart 1983

L.F.C. MEES

Een patiënte met acute leververvetting in de zwangerschap

Het artikel van de collegae Lie-Kiauw e.a. noopt ons tot enige opmerkingen.¹

1. Het ziektebeeld van de acute leververvetting in de zwangerschap is veel minder scherp omschreven dan door de auteurs wordt gesuggereerd. Zij citeren Hatfield e.a.² die 80-85% maternale en perinatale sterfte aangeven. In dit artikel wordt echter een opstelling gegeven van de mortaliteit in diverse publikaties waaronder die van patholoog-anatomen, zoals Sheehan³, die de diagnose stelden bij obductie. Hoe vaak minder ernstige gevallen voorkomen is geheel onbekend.

2. Op grond van het bovenstaande is het allerminst zeker dat het advies van de auteurs de zwangerschap te beëindigen zodra de diagnose ernstig overwogen wordt, juist is. „Ernstig overwegen van de diagnose” is een weinig exacte indicatie. In de praktijk zou dit advies ertoe kunnen leiden dat een zwangerschap wordt afgebroken zodra leverfunctiestoornissen worden waargenomen. Wanneer de auteurs dan suggereren dat daarmee het leven van vrouw en kind wordt gered, is de weg vrij voor polypragmasie met schijnresultaten.

3. De symptomatologie van de acute leververvetting, zoals in dit artikel beschreven, is verre van specifiek en moet de gedachten in de eerste plaats doen uitgaan naar de diagnose pre-eclampsie. Dit laatste ziektebeeld immers treedt doorgaans óók op in het 3e trimester, kan ook gepaard gaan met misselijkheid, braken en pijn in de bovenbuik, met ascites en oedeem, met activatie van de stolling en met lever- en nierfunctiestoornissen, terwijl de bloeddruk niet sterk verhoogd hoeft te zijn en de urine geen eiwit behoeft te bevatten.

Ook bij minder ernstige vormen van toxicose (diastolische druk 90-95 mmHg) werden door ons leverfunctiestoornissen waargenomen. Bij 203 vrouwen met een diastolische bloeddruk ≥ 100 in het 3e trimester van de zwangerschap werden SGOT en (of) SGPT in onze kliniek 50 keer (25%)